

CAS 4

Trastorn Greu de Conducta negativista desafiant

A continuació es presenta el cas de l'A, lletra pseudònima i inventada amb la qual s'ha intentat personificar l'infant que es descriu per tal de preservar la seva identitat, atès que es tracta d'un cas real. L'A va a primer de primària i presenta diversos símptomes d'un trastorn greu de conducta desafiant, tot i que no disposa de cap diagnòstic oficial. D'acord amb els criteris diagnòstics del DSM-V, actualitzat al 2013, el trastorn negativista desafiant es caracteritza per un patró d'irritabilitat i discussions freqüents i desafiants amb una durada posterior a sis mesos que tenen lloc amb, com a mínim, una persona aliena a la família. Tenint en compte que el comportament reiterat d'irritabilitat i desafiament de l'A té el punt de partida des de l'inici de la seva escolaritat al centre.

Al mateix temps, el trastorn negativista desafiant es descriu arran de tres símptomes nuclears, agrupats aquests en ràbia/ enuig i irritabilitat, discussions i actitud desafiant i, per últim, venjativitat. Aquests símptomes engloben al mateix temps altres que estan associats, donant lloc a vuit en total. En base a la teoria exposada al DSM-V, si quatre dels símptomes (com a mínim) es manifesten durant més de sis mesos independentment de la categoria, es podria parlar d'un trastorn de conducta negativista desafiant. A continuació s'adjunta una taula amb els vuit símptomes que caracteritzen aquest trastorn, els quals es presenten amb un tic en verd si són manifestats per l'infant.

Criteris diagnòstics d'acord amb el DSM-V		
Enuig i irritabilitat	Discussions i actitud desafiant	Venjativitat
- Pèrdua de la calma freqüent. ✓ - Freqüent susceptibilitat i es molesta amb facilitat. ✓ - Enuig i ressentiment freqüents. ✓	- Discuteix amb freqüència amb figures d'autoritat o adults, i en el cas dels infants amb altres nens/es i adolescents. ✓ - Desafia o rebutja el compliment de les normes per part d'una figura d'autoritat. ✓	- S'ha mostrar rancorós i venjatiu en dues ocasions com a mínim en els darrers sis mesos.

	<ul style="list-style-type: none">- Acostuma a molestar a altres persones de manera deliberada. ✓- Tendeix a culpar a la resta de les seves errades. ✓	
--	---	--

Pel que fa als **aspectes de desenvolupament**, es tracta d'un infant de 6 anys que presenta una conducta desafiant cap als seus companys/es i mestres. L'A és un infant molt mogut, amb molta energia i també amb molta ira dins. Moltes vegades, presenta signes d'ansietat; es mossega constantment la mascareta i les mànigues de la bata, presenta un traç dur a l'hora d'escriure i li provoca frustració quan les coses no li surten com esperava o no es fa el que aquest vol. Presenta irritabilitat i empipades constants, discuteix sovint amb adults (mestra), actua desafiant activament i refusa sovint seguir les normes establertes.

En relació amb les **habilitats socials** i la **interacció** amb els companys/es és de caire conflictiu. Sol resoldre els problemes de manera conflictiva i egoista. D'altra banda, l'A és molt competitiu i susceptible, el que molts cops origina una actitud incriminatoria cap als companys/es inculplant-los d'actes que ha fet l'A mateix. Molts cops, quan això passa, no sap **gestionar les seves emocions** i acaba actuant de manera desafiant i alguns cops optant per la venjativitat. No obstant, tot i que té molta **intenció comunicativa**, acaba frustrant-se quan no aconsegueix el que vol comunicar. A més, a les seves intervencions presenta una certa immaduresa comunicativa la qual resulta ser d'un nivell inferior a la resta de companys/es a l'hora d'expressar-se. No obstant, mitjançant l'observació directa continuada s'ha observat que l'A és un infant molt estimat per la resta de companys i companyes.

En la mateixa línia, l'A manté una **relació especial i curiosa amb un company** de classe concretament, amb qui acostuma a discutir força però en repetides ocasions sembla mostrar dependència cap a aquest, buscant sempre la seva atenció i el seu suport. De la mateixa manera, el company en qüestió manifesta també actituds molt positives cap a l'A.

Pel que fa a les **habilitats motrius**, no presenta cap carència distintiva per l'etapa educativa en la qual es troba. La motricitat fina la domina bé, té un bona posició a l'hora d'utilitzar

llapis i petits objectes, de la mateixa manera que per la motricitat gruixuda (no hi ha hipotonia, etc.)

Una realitat a destacar de l'A és que durant el confinament d'aquest 2020 a causa de la pandèmia de la Covid-19, es va connectar molt poc a les classes virtuals que l'escola i la mestra proposaven. A aquest fet, se li ha de sumar que els seus pares tenen molt poca competència lectoescriptora i que, al ser els seus referents més propers, pugui comportar a que l'infant presenti més dificultats a l'hora d'adquirir la competència lectora i escriptora.

En relació al **context soci-familiar**, com prèviament s'ha mencionat, l'alumne té un germà un any menor i pertany a un model de família tradicional, atès que viu amb el seu pare i la seva mare. A més, d'acord amb les explicacions per part de la mare de l'infant, l'A mostra gelosia cap al seu germà menor. El lloc de residència és Sant Adrià del Besòs, un barri dels afores de Barcelona de classe obrera majoritàriament, a la qual pertany la família del cas que es presenta, en què la llengua predominant és el castellà. De la mateixa manera, aquesta és també la llengua materna de l'infant i la d'ús diari a casa. Quant a ocupació professional del pare de l'infant, aquest treballa a jornada completa a una fàbrica de treball en cadena automobilística a un barri allunyat de Sant Adrià. Per aquest motiu, el pare dedica dues hores diàries al transport i arriba normalment a les vuit del vespre a casa, marxant al matí just quan els seus fills s'acaben de llevar o fins i tot quan estan a punt de fer-ho. Pel que fa a la mare, treballa a mitja jornada a una cafeteria del barri, la qual cosa li possibilita ocupar-se dels nens, portar-los i recollir-los de l'escola i estar amb ells al vespre.

Pel que fa a les actuacions de la família vers el procés d'aprenentatge de l'A, la mare es mostra molt atenta i implicada i intenta mantenir comunicació freqüent amb la mestra. No obstant, la mare sembla treure importància al comportament del seu fill gran atès que pensa que la conducta que presenta està desencadenada per la gelosia que sent envers el seu germà menor. Per aquest motiu, l'A tampoc no ha assistit a cap centre per dur a terme un diagnòstic ni a rebre l'opinió de cap especialista.

Quant al **context educatiu**, L'A atén una escola **concertada** a un barri de Sant Adrià del Besòs (lloc de residència). L'aula presenta adaptacions i es disposen **suports i referències** per tal d'ajudar i guiar a l'alumnat de manera autònoma quan ho vegin oportú. Per exemple: suports visuals numèrics que mostren la direcció del traç del número 3.

Dins de la mateixa aula hi conviuen un total de **17 infants** i la mestra, tot i que un d'ells s'absenta de manera molt freqüent. Degudes les mesures per la pandèmia al centre, s'han

hagut de modificar la **disposició** dels infants a les aules. Aquests, es troben disposats en files en taules individuals mirant a la pissarra.

A nivell més general de l'escola, es pot afirmar que la seva cultura, pràctica i polítiques no es regeixen per un model inclusiu amb **poca flexibilitat curricular**. Aquest fet dona lloc a què tot i que la docent actuï de manera inclusiva el context escolar i la política de centre no resulten de gran ajuda. L'escola du a terme activitats i grups de reforç fora de l'aula per a determinats infants. La situació de pandèmia actual ha obligat a reduir aquest reforç per a reduir el contacte social i també ha forçat l'escola a prescindir de la mestra de necessitats educatives específiques.

Pel que fa el personal extern, existeix una **manca de comunicació** entre l'escola i el personal psicopedagògic de l'EAP.

Pel que fa a l'**estil d'aprenentatge** i concretament a les condicions físiques ambientals, aquestes afavoreixen l'adquisició de nous coneixements ja que es fa ús de **suports visuals i recursos manipulatius**, cosa que ajuda a l'infant en qüestió. Pel que fa als agrupaments, es fomenta el treball individual i s'està introduint el **treball per parelles**. L'A acostuma a treballar bé amb companys/es amb els que presenta més afinitat i el motiven. Però presenta dificultats quan es treballa en **grup cooperatiu** ja que no sol respectar les opinions dels altres i si hi ha conflictes, no els sol resoldre de manera assertiva.

Pel que fa el treball autònom, presenta una **capacitat atencional baixa** i això fa que requereixi **supervisió i suport constant** per part de la mestra. En aquest sentit, la docent utilitza molt **reforç positiu** per poder motivar l'infant i alhora, promou la participació de l'A per captar la seva atenció i veure si ha entès allò que s'ha explicat. En relació als seus interessos, és un infant que se sent motivat per les matemàtiques, les activitats competitives i també, creatives i/o manipulatives com ara el Lego. A més a més, mostra un interès considerable cap a l'educació física i sobretot en el futbol, quelcom que es relaciona amb totes aquelles activitats que es fan en grup i treball cooperatiu. Així, tot i que a les classes a l'aula a l'A li resulta complicat treballar en grups cooperatius i es prioritza el treball en parella, a educació física la dinàmica dels grups resulta factible.

En referència a la **competència curricular** creiem que és necessari destacar que l'escola no ha adaptat el seu currículum a les necessitats educatives d'aquest alumne. Tot i així, encara que aquest posseeixi un nivell inferior als seus companys en algunes competències

(com ara en la lectoescriptura i la comunicació verbal), sembla ser que, per ara, aquest no presenta grans dificultats per seguir el ritme d'aprenentatge de l'aula.

Malgrat l'absència d'aquesta **adaptació** en el currículum, el fet que la tutora destaquï i valori els **aspectes positius**, per sobre de les mancances que l'infant pugui presentar, podria contribuir a la **disminució de la frustració** que aquest pugui sentir davant les dificultats i **incrementar la motivació** a l'hora d'adquirir nous coneixements. A més, encara que es requeriria un reforç fort en les matèries de llengua catalana i llengua castellana ja que, a causa del confinament, no va adquirir correctament l'aprenentatge i aplicació de les grafies al curs de p5; l'A té una competència matemàtica molt bona fet que el converteix en un dels millors de la classe en aquesta assignatura. Aquest aspecte influeix molt positivament en l'autoestima de l'infant al adonar-se de les seves potencialitats i destreses.

Caldria destacar que la seva **competència autonòmica i d'iniciativa personal**, pel que fa habilitats bàsiques, com ara recollir el seu espai, responsabilitat amb les seves pertinences... és, en general, força correcta.

Per últim, ens agradaria destacar el seu **bon rendiment a la resta d'assignatures curriculars** tot i que es necessiti un suport i acompanyament constant per part de la mestra. Així doncs, l'A no presenta dificultats notables que no el permetin seguir les tasques proposades ni les explicacions.

REFERÈNCIES

American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5a. ed) Washington, DC EE. UU.

Orientación psicológica. Trastorno negativista desafiante DSM-V. Evaluación del TND. Recuperat de: <https://orientacionpsicologica.es/trastorno-negativista-desafiante-dsm-5/>